

**Finsko nepatří mezi evropské letecké velmoci. Počet odba-
vených cestujících na
největším helsinském letišti
ve Vantaa je za rok 2007
přibližně stejný jako
na pražské Ruzyni a i menší
finská mezinárodní letiště
jsou srovnatelná s podobnými
letišti v České republice.
Právě proto může být pro
naše bezpečnostní složky
zajímavé seznámit se
s principy ochrany civilního
letectví před protiprávními
činy na letišti Vantaa
a ve Finsku obecně.**

KOORDINACE OCHRANY CIVILNÍHO LETECTVÍ

Vrcholným orgánem odpovědným za bezpečnost civilního letectví ve Finsku je podle nového zákona o civilním letectví, účinného od 1. ledna 2006, Úřad pro civilní letectví. V rámci tohoto úřadu pak konkrétní úkoly v oblasti ochrany civilního letectví před protiprávními činy vykonává bezpečnostní oddělení. To se podílí na přípravě nových norem, provádí bezpečnostní inspekce u provozovatelů působících ve finském civilním letectví, zpracovává výkladové a metodické materiály pro provozovatele jednotlivých leteckých činností a také může udělovat sankce v případě porušení bezpečnostních norem.

V souladu s požadavky mezinárodních a evropských norem byla ve Finsku zřízena Národní komise pro bezpečnost civilního letectví. Jejím předsedou je zástupce Úřadu pro civilní letectví, dalšími členy jsou zástupce policejního odboru Ministerstva vnitra a zástupci policie, zpravodajské policejní služby, ředitelství celní správy, pohraniční služby a správy letiště Vantaa.

Helsinki-Malmi

Komise se schází obvykle třikrát až čtyřikrát do roka a zabývá se především praktickými stránkami realizace bezpečnostních opatření v civilním letectví. Podílí se například na koordinaci bezpečnostních opatření v civilním letectví v souvislosti s konáním velkých sportovních akcí nebo mezinárodních politických setkání a událostí. Komise se zabývá i takovými detaily, jako je organizace kolon VIP při příletu důležitých státních návštěv a podobně. K nejobtížnějším úkolům v práci komise se ukázalo sladění policejních postupů a norem upravujících bezpečnost civilního letectví, velká diskuse byla v minulosti kolem nošení zbraní policisty ve vyhrazených bezpečnostních prostorách letiště. Tato otázka byla nakonec vyřešena pro policisty úspěšně – nošení zbraní jim bylo na výjimku povoleno.

Na lokální úrovni pak koordinaci zajišťují podobně jako v České republice letištní výbory pro bezpečnost. Jejich členy jsou podle charakteru letiště zástupci jednotlivých bezpečnostních složek.

LETIŠTĚ VANTAA

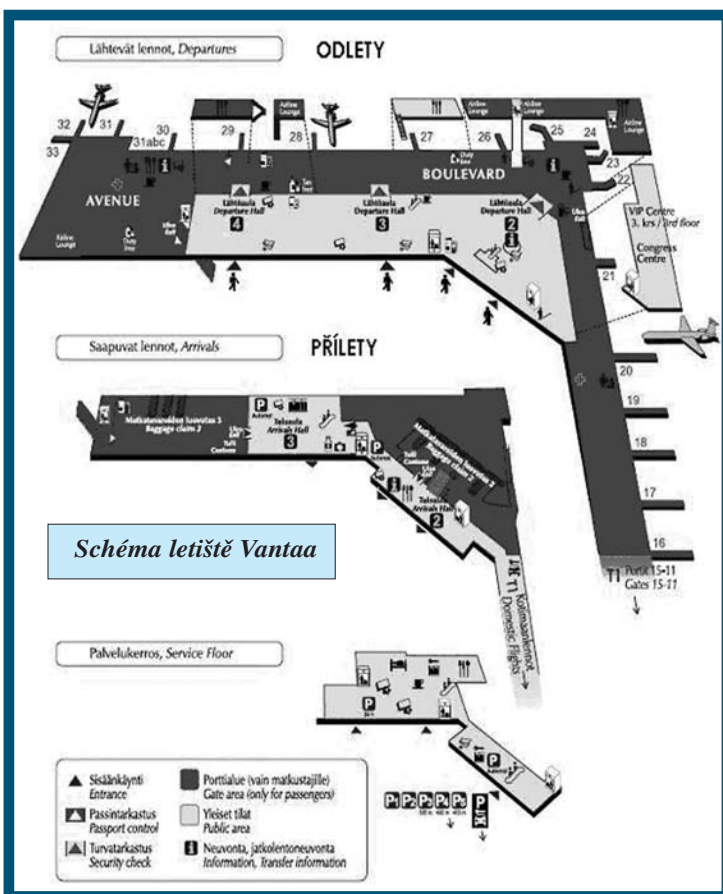
Mezinárodní letiště Helsinki–Vantaa patří mezi relativně nová letiště, vzniklo až po druhé světové válce. Provoz na letišti byl zahájen v roce 1952 a Vantaa nahradilo do tohoto roku hlavní helsinské letiště Malmi. Vantaa leží přibližně 20 kilometrů severně od centra hlavního města. V roce 2007 bylo na letišti odbaveno přes 13 milionů cestujících, přičemž za poslední rok došlo k nárůstu o solidních 7,5 %. Z celkového počtu cestujících byly tři miliony odbaveny na vnitrostátních linkách, 10 milionů na mezinárodních letech. Vlastníkem letiště Vantaa je stát, vykonávající svá práva prostřednictvím státní společnosti Finavia. Tato společnost je nejdůležitějším provozovatelem letišť ve Finsku, celkem spravuje 25 letišť, která za rok 2007 odbavila více než 17 milionů cestujících.

Letiště Vantaa má k dispozici tři vzletové a přistávací dráhy, dva hlavní terminály, z nichž Terminál 1 je určen pro vnitrostátní lety a Terminál 2 pro lety mezinárodní. Dále je na letišti k dispozici speciální terminál pro vládní a VIP lety a dva cargo terminály. V posledních letech se letiště profiluje jako „brána do Asie“ a výrazně profituje z těchto velmi dobře obsazených linek. Týdně je do devíti asijských destinací (například Peking, Bangkok nebo Kanton) vypravováno kolem 40 letů.

Bezpečnostní kontrola je na mezinárodním terminálu vykonávána jako centralizovaná. Zajímavé je to, že před vstupem do

bezpečnost civilního letectví ve Finsku

vyhrazeného bezpečnostního prostoru letiště nejsou kontrolovány palubní vstupenky a teoreticky tak mohou odlétajícího cestujícího doprovodit další osoby až ke vstupu do letadla, kde je leteckou společností prováděna kontrola cestovních dokladů. Bezpečnostní kontrolu provádí soukromá bezpečnostní agentura, která je najímána provozovatelem letiště.

Za pořádek a bezpečnost, včetně ochrany civilního letectví před protiprávními činy na letišti Vantaa, odpovídá oddělení letištní policie. Útvar letištní policie disponuje přibližně 50 policisty, jejich pracoviště se nachází v separátní budově u letiště. Tito

pečnou práci s výbušninami a podezřelými předměty a přívěsem pro bezpečný transport výbušnin.

Kromě policejního oddělení na letišti působí i pohraniční služba. V rámci tohoto útvaru na letišti pracuje víc než 100 pracovníků. V čele útvaru stojí velitel, který má svého zástupce a 7 vedoucích směn. Pohraniční služba úzce spolupracuje s policejním oddělením na letišti, v případě potřeby mohou policii i personálně vypořádat.

Na letišti Vantaa působí také přibližně 150 celníků. S využitím technických prostředků provádějí příslušníci celní správy na letišti standardní kontroly vývozu a dovozu zboží na odbavovacích místech v cestovním styku a dvou cargo terminálech na letišti, kontroly posádek, letadel, cateringu a provozoven duty-free. Celní orgány věnují velkou pozornost především prevenci trestné činnosti, proto úzce spolupracují s pohraniční stráží, policií a provozovatelem letiště.

OVĚŘOVÁNÍ SPOLEHLIVOSTI LETIŠTNÍCH ZAMĚSTNANCŮ

Důležitým prvkem letištní bezpečnosti je také ověřování bezpečnostní spolehlivosti pracovníků, kteří vstupují do nejcitlivějších částí letiště, z hlediska ochrany civilního letectví před protiprávními činy. Pro přístup do vyhrazených bezpečnostních prostor letiště musí všichni zaměstnanci disponovat letištním identifikačním průkazem. Tento průkaz je vydáván provozovatelem letiště

policisté mají na starost většinu policejních činností na letišti, jde zejména o hlídkovou činnost na letišti, vyšetřování trestných činů a přestupků, vykonávání dohledu nad dopravním režimem v areálu letiště. Do kompetence policejního oddělení nepatří pouze pasové odbavení a řešení azylových a migračních otázek, to přísluší pohraniční službě. Největší specializací na problematiku bezpečnosti civilního letectví má několik policistů zařazených do protiteroristické skupiny letištní policie. Tato skupina mimo jiné disponuje pěti psy na vyhledávání výbušnin, robotem pro bez-

pouze osobám, které jsou bezpečnostně spolehlivé, tzn. prošly příslušným prověřením.

Ve Finsku provádí prověřování bezpečnostní spolehlivosti bezpečnostní oddělení Úřadu pro civilní letectví. Každý žadatel o práci ve vyhrazeném bezpečnostním prostoru letiště je povinen vyplnit pro provozovatele letiště stanovenou žádost. Provozovatel zasílá tuto žádost k vyjádření místně příslušnému oddělení policie, které provede prověrku osoby ve svých databázích. V případě, že se prověřovaná osoba dopustila v posledních pěti letech protiprávních jednání, uvede policie tyto skutečnosti ve svém stanovisku a zašle žádost zpět na Úřad. Bezpečnostní oddělení Úřadu pro civilní letectví poté žádost posoudí na základě kritérií popsanych v zákoně o civilním letectví (tam je jasné popsáno, které protiprávní činy jsou považovány za překážku vydání osvědčení o bezpečnostní spolehlivosti) a řediteli příslušného letiště sdělí, zda osoba je, či není bezpečnostně spolehlivá. Pokud byly zjištěny některé protiprávní činy, které sice nejsou důvodem pro nevydání osvědčení, ale vzhledem k dalším okolnostem lze mít pochybnosti o spolehlivosti žadatele, uvede policie tyto skutečnosti ve svém stanovisku. Definitivní rozhodnutí o vydání či nevydání letištního identifikačního průkazu je poté plně v kompetenci provozovatele letiště. Veškerá rozhodnutí o vydání, či nevydání letištního průkazu jsou přezkoumatelná soudem, odvolání se podává k příslušnému správnímu soudu.

Prověrka v naznačeném rozsahu trvá zpravidla 14 dnů, v případě pochybností však i o něco déle. V roce 2005 posuzovala letištní policie na letišti Vantaa asi 5000 žádostí, u 116 z nich byly zjištěny záznamy v policejních databázích. Policisté vyplňují stejné žádosti o vydání letištní karty jako všichni ostatní zaměstnanci vykonávající činnost na letišti. Jejich žádost je poté předána bezpečnostnímu oddělení Úřadu pro civilní letectví, který rozhodne, zda daný žadatel splňuje všechny zákonné podmínky spolehlivosti.

ZÁVĚR

Je až s podivem, jak i při relativně malém počtu zaměstnanců dokáží bezpečnostní složky ve Finsku efektivně fungovat. Je to dáno jednak obecně nižším rizikem bezpečnostních a teroristických hrozeb v zemi (ve srovnání s ostatními zeměmi typu Německo, Španělsko, Francie či Itálie), ale také tím, že nejsou zatěžovány přemírou administrativy, využívají v případě potřeby možnost krátkodobého převlečení posilových pracovníků z jiných policejních oddělení, veškeré sporné otázky okamžitě a krátkou cestou řeší s příslušnými orgány, ať již jde o problémy ve výkladu národních norem, nebo mezinárodních předpisů. Tento přístup je patrný jak na místní úrovni na letištích, tak i u centrálních správních úřadů.

Bohdan KOVERDYNŠKÝ,
odbor bezpečnostní politiky
Ministerstva vnitra

Letiště Helsinky-Vantaa